

Aktuálna judikatúra k článku 2 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Omšenie, 24. január 2019

JUDr. Marica Pirošíková, zástupkyňa vlády SR pred ESĽP

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2 Dohovoru (právo na život)

- **Povinnosť chrániť právo na život (hmotnoprávny aspekt):**

Prvá veta článku 2 ods. 1 Dohovoru ukladá štátu nielen zdržať sa úmyselného a nezákonného pozbavenia života, ale tiež uskutočniť primerané kroky za účelom ochrany života osôb podliehajúcich jeho právomoci (pozri rozsudok *L.C.B. proti Spojenému kráľovstvu* z 9. júna 1998, ods. 36). Tento záväzok zahŕňa primárnu povinnosť štátu zabezpečiť právo na život tým, že zavedie účinné trestnoprávne ustanovenia odstrašujúce od páchania trestných činov proti jednotlivcovi a systém orgánov činných v trestnom konaní za účelom prevencie, potlačania a trestania porušení týchto ustanovení. Zároveň môže tento záväzok za určitých okolností prerásť do pozitívnej povinnosti štátnych orgánov uskutočniť preventívne operatívne opatrenia za účelom ochrany osoby, ktorej život je v ohrození z dôvodu trestnej činnosti inej osoby (pozri rozsudok *Osman proti Spojenému kráľovstvu*, rozsudok z 28. októbra 1998, ods. 115). V prípadoch *Kontrová proti Slovenskej republike* (pozri rozsudok z 31. mája 2007) a *Opuz proti Tureckej republike* (rozsudok z 9. júna 2009) berúc do úvahy tento pozitívny záväzok Súd rozhodol, že v prípade, ak štátne orgány vedeli alebo mali vedieť o možnom riziku porušenia práv obetí a nevykonali potrebné opatrenia, došlo zo strany štátu k porušeniu článku 2 Dohovoru.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2 Dohovoru (právo na život)

- **Povinnosť viesť účinné oficiálne vyšetrovanie násilnej smrti (procesný aspekt):**

Článok 2 Dohovoru ďalej vyžaduje, aby sa uskutočnilo **účinné oficiálne vyšetrovanie**, ak boli jednotlivci násilne usmrtení.

Aby bolo vyšetrovanie namietaného nezákonného usmrtenia zamestnancami štátu účinné, môže byť všeobecne považované za nevyhnutné pre osoby zodpovedné a vykonávajúce vyšetrovanie, aby boli nezávislé od tých, ktoré boli zúčastnené na udalosti. Uvedené znamená nielen absenciu hierarchického a inštitucionálneho vzťahu ale tiež reálnu nezávislosť. Vyšetrovanie musí byť tiež účinné v tom zmysle, že je spôsobilé viesť k identifikácii a potrestaniu zodpovedných osôb. Uvedené nie je povinnosťou vo vzťahu k výsledku, ale pokiaľ ide o spôsoby. Orgány musia uskutočniť primerané kroky umožňujúce im zaistiť dôkazy týkajúce sa prípadu, vrátane *inter alia*, výpovedí očitých svedkov, znaleckých dôkazov a ak je to vhodné, pitvy poskytujúcej úplnú a presnú správu o zranení a objektívnu analýzu klinických záverov, vrátane príčiny smrti. Pri akýchkoľvek nedostatkoch vyšetrovania, ktoré znemožnia zistenie príčiny smrti alebo zodpovednej osoby alebo osôb hrozí, že budú v rozpore s týmto štandardom. Požiadavka promptnosti a primeranej rýchlosti je obsiahnutá v tomto kontexte. Zatiaľ čo môžu vzniknúť prekážky alebo ťažkosti, ktoré zabraňujú pokroku vo vyšetrovaní v osobitnej situácii, rýchla odpoveď orgánov vyšetrovajúcich použitie smrteľného násilia môže byť všeobecne považovaná za nevyhnutnú pre udržanie dôvery verejnosti v ich oddanosť právnemu štátu a prevenciu akéhokoľvek zdania kolúzie alebo tolerancie nezákonných konaní. Z rovnakých dôvodov musia existovať dostatočné prvky verejnej kontroly vyšetrovania alebo jeho výsledkov, aby bola zabezpečená zodpovednosť v praxi, ako aj v teórii. Stupeň verejnej kontroly sa môže samozrejme meniť od prípadu k prípadu. Akokoľvek, vo všetkých prípadoch blízki príbuzní poškodeného musia byť zapojení do konania v rozsahu nevyhnutnom na zabezpečenie ich legitímnych záujmov.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 3 (zákaz ponižujúceho zaobchádzania) a článku 8 Dohovoru (právo na súkromie)

- **Povinnosť štátov chrániť jednotlivcov pred zlým zaobchádzaním a neprimeranými zásahmi do práva na súkromie (hmotný aspekt)**

- Z článku 3 Dohovoru Súd vyvodil povinnosť štátov zabezpečiť, aby jednotlivci podliehajúci ich právomoci neboli vystavení zlému zaobchádzaniu alebo trestom vrátane zlého zaobchádzania zo strany ostatných jednotlivcov - t.j. štát **povinný zabezpečiť *inter alia* ochranu dieťaťa pred zneužitím**.
- K porušeniu Dohovoru preto dochádza ak **sociálni pracovníci alebo štátne orgány vedeli alebo mali vedieť o tom, že obeť bola vo vážnom ohrození a neurobili potrebné kroky, aby predišli porušeniu práv** (pozri napríklad *A. proti Spojenému Kráľovstvu* (rozsudok z 23. septembra 1998). V prípade *E. a ďalší proti Spojenému Kráľovstvu* (rozsudok z 26. novembra 2002) Súd vytvoril štandard pre porušenie práv dieťaťa z dôvodu zlyhania zabrániť sexuálnemu zneužitiu, ktorý sa aplikuje na sociálnych pracovníkov. Podľa Súdu k porušeniu pozitívnych povinností dochádza už vtedy, ak daný pracovník neuskutočnil dostupné primerané opatrenia, ktoré skutočne mohli zmeniť alebo zmierniť spáchanú škodu. V prípade *E. S. a ďalší proti Slovenskej republike* (rozsudok z 15. septembra 2009) Súd rozšíril túto zodpovednosť nielen na nečinnosť individuálnych sociálnych pracovníkov, ale aj na procesy v rámci systému, ktoré viedli k neúčinnnej ochrane.
- Štáty majú **povinnosť prijať také legislatívne a iné opatrenia, ktoré efektívne zabránia porušeniu alebo budú mať odstrašujúci efekt** na potenciálnych páchatelov.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 3 (zákaz ponižujúceho zaobchádzania) a článku 8 Dohovoru (právo na súkromie)

- **Povinnosť štátov chrániť jednotlivcov pred zlým zaobchádzaním a neprimeranými zásahmi do práva na súkromie (hmotnoprávny aspekt)**

Podobne je obsiahnutý pozitívny záväzok štátu v článku 8. Na jeho základe je možné vyžadovať prijatie opatrení aj vo sfére vzťahov medzi jednotlivcami navzájom. Zatiaľ čo voľba prostriedkov k zabezpečeniu súladu s článkom 8 vo sfére ochrany proti konaniam jednotlivcov patrí v zásade do priestoru štátu pre voľnú úvahu, účinný postup proti závažným trestným činom, pri ktorých ide o základné hodnoty a prvky súkromného života, vyžaduje náležité ustanovenia trestného práva. V tomto ohľade Súd uviedol, že v určitých situáciách (napr. ublíženie na zdraví, znásilnenie, domáce násillie) si efektívne odstrašenie od útokov na fyzickú integritu osoby vyžaduje účinný trestnoprávny mechanizmus na zabezpečenie adekvátnej ochrany (pozri rozsudok *Sandra Janković proti Chorvátsku* z 5. marca 2009, ods. 36). V prípade *M. T. a S. T. proti Slovenskej republike* (rozhodnutie o prijateľnosti sťažnosti z 29. mája 2012) Súd zdôraznil, že tento postoj v zásade nie je obmedzený na prípady fyzického násillia, ale naopak osobitne v prípadoch domáceho násillia sa môže vzťahovať aj na psychické násillie. Z uvedených dôvodov odmietol argument slovenskej vlády o nevyčerpaní žaloby o ochranu osobnosti ako účinného prostriedku nápravy, ktorou sa podľa nej sťažovateľky mohli domáhať zdržania sa zásahov do ich osobnej integrity. Podobne v prípade *M. C. proti Bulharsku* (rozsudok zo 4. decembra 2003) Súd zdôraznil, že účinná ochrana pred znásilnením a sexuálnym zneužívaním vyžaduje opatrenia trestnoprávnej povahy a odmietol argument vlády, že vnútroštátny systém poskytoval možnosť podania občianskoprávnej žaloby o náhradu škody voči páchateľom.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 3 (zákaz ponižujúceho zaobchádzania) a článku 8 Dohovoru (právo na súkromie)

- **Požiadavka viesť účinné oficiálne vyšetrovanie zlého zaobchádzania a neprimeraných zásahov do práva na súkromie (procesnoprávny aspekt)**
  - Vyšetrovanie musí viesť k identifikácii a potrestaniu zodpovedných osôb a nemožno ho obmedziť len na prípady zlého zaobchádzania zo strany zamestnancov štátu.
- **Príklady porušení pozitívnych záväzkov štátu vyplývajúcich zo zákazu ponižujúceho zaobchádzania a z práva na súkromie:**
  - *A. proti Spojenému Kráľovstvu* (rozsudok z 23. septembra 1998) – Telesné tresty
  - *M. C. Proti Bulharsku* (rozsudok zo 4. decembra 2003) - Znásilnenie
  - *E.M. proti Rumunsku* (rozsudok z 30. októbra 2012) - Domáce násillie
  - *Bevacqua a S. proti Bulharsku* (rozsudok z 12. júna 2008) - Domáce násillie
  - *Eremia a ďalší proti Moldavsku* (rozsudok z 28. mája 2013) - Domáce násillie

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2, 3 a 8 Dohovoru - príklady

- V rozsudku *Kontrová proti Slovenskej republike* (rozsudok z 31. mája 2007) si Súd všimol, že v prípade sťažovateľky polícia nezabezpečila splnenie povinností vyplývajúcich z príslušných ustanovení Trestného poriadku a služobných predpisov, ako napr. prijatie a riadne zaznamenanie sťažovateľkinho trestného oznámenia, začatie vyšetrovania trestnej veci a neodkladné začatie trestného konania proti sťažovateľkinmu manželovi, vykonanie riadneho záznamu tiesňového volania, upovedomenie nasledujúcej služby o situácii, a tiež prijatie opatrení v súvislosti s oznámením, že sťažovateľkin manžel má strelnú zbraň a vyhráža sa s ňou. Súd mal za preukázané, že priamym následkom týchto pochybení bolo usmrtenie sťažovateľkiných detí jej manželom. Uvedené však de facto skonštatoval už najvyšší súd pri zrušení rozhodnutia krajského súdu z 21. januára 2004 a rozsudku okresného súdu z 20. októbra 2003. Okresný súd obvinených policajtov spod obžaloby oslobodil. Mal za to, že trestný čin marenia úlohy verejného činiteľa predpokladá zmarenie úlohy úplne alebo aspoň na určitý čas. Nepostačuje iba zdržavanie splnenia úlohy. Dospel k záveru, že v posudzovanom prípade konanie policajtov neprerástlo do takéhoto zmarenia ich úlohy a ich konanie nemalo priamy vzťah k tragédii. Krajský súd zamietol odvolanie proti tomuto rozsudku. Najvyšší súd vo veci rozhodol na základe sťažnosti pre porušenie zákona podanej generálnym prokurátorom. Mal za to, že oba sudy vyhodnotili dôkazy nelogicky, nevzali do úvahy všetky relevantné skutočnosti a dospeli k nesprávnym záverom. Najvyšší súd bol toho názoru, že je zrejmé, že obvinení policajti zanedbali plnenie svojich úloh. Uviedol, že medzi ich protiprávnym konaním a fatálnym následkom bola priama príčinná súvislosť. Najvyšší súd vrátil vec okresnému súdu na opätovné prerokovanie a poukázal na to, že podľa § 270 ods. 4 TP je tento súd viazaný jeho vyššie uvedeným právnym názorom. Následne okresný súd uznal policajtov B., P. S. a M. S. za vinných v zmysle obžaloby a odsúdil ich na tresty odňatia slobody v trvaní šiestich, štyroch a štyroch mesiacov. Súd tiež skonštatoval, že sťažovateľka nemala k dispozícii účinný prostriedok nápravy, prostredníctvom ktorého by sa mohla domôcť na vnútroštátnej úrovni náhrady za utrpenú nemajetkovú ujmu, ktorá jej vznikla v súvislosti s usmrtením jej detí, k čomu došlo v dôsledku opomenutia štátu splniť si povinnosti obsiahnuté v pozitívnom záväzku vyplývajúcom z článku 2 Dohovoru.
- Bližšie k možnosti poškodených domôcť sa nemajetkovej ujmy pozri Pirošiková M.: Práva osoby poškodenej trestným činom z hľadiska aktuálnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, Zo súdnej praxe, 4/3013, s. 149-151.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2, 3 a 8 Dohovoru - príklady

V prípade *Branko Tomašić a ďalší proti Chorvátsku* (rozsudok z 15. januára 2009) boli sťažovateľmi príbuzní bábätka a jeho matky, ktorých zabil ich manžel/otec a potom zabil sám seba. Tento skutok sa stal mesiac po tom, ako bol prepustený z väzenia, kde vykonal trest za vyhrážanie sa smrťou svojej manželke. Pôvodne mu bolo nariadené povinné psychiatrické liečenie, ktoré mal absolvovať počas pobytu vo väzení, ako aj po skončení trestu odňatia slobody ak to bude potrebné, avšak odvolací súd nariadil, aby liečenie bolo po jeho prepustení ukončené. Sťažovatelia namietali, že chorvátsky štát nevykonal primerané opatrenia na ochranu dieťaťa a jeho matky a nevykonal účinné vyšetrovanie prípadnej zodpovednosti štátu za smrť matky aj dieťaťa. Súd skonštatoval porušenie článku 2 Dohovoru z toho dôvodu, že chorvátske orgány nevykonali potrebné kroky k tomu, aby zabránili smrti dieťaťa a jeho matky. Konkrétne uviedol, že zistenia vnútroštátnych súdov a závery psychiatrického vyšetrenia nepochybne preukazovali, že orgány si boli vedomé skutočnosti, že hrozby voči matke a dieťaťu boli závažné, a že mali byť vykonané všetky opatrenia na ich ochranu. Súd si ďalej všimol niekoľko pochybení pri konaní vnútroštátnych orgánov: aj keď psychiatrický posudok, vypracovaný na účely trestného konania, zdôraznil potrebu pokračovania v psychiatrickom liečení, chorvátska vláda nepreukázala, že toto liečenie bolo v skutočnosti náležite vykonané; z predložených dokumentov vyplývalo, že liečenie manžela vo väzení pozostávalo z niekoľkých sedení so zamestnancami väznice, z ktorých ani jeden nebol psychiatrom; ani relevantné nariadenia, ani rozsudok súdu podrobnejšie neuvádzali, ako má byť liečenie vykonané; a nakoniec, manžel pred jeho prepustením z väzenia nebol vyšetrený za účelom zistenia, aké predstavuje riziko pre dieťa a jeho matku. Súd preto vyvodil záver, že vnútroštátne orgány nevykonali opatrenia potrebné na ochranu ich životov.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2, 3 a 8 Dohovoru - príklady

Prípád *Lopez de Sousa Fernandes proti Portugalsku* (rozsudok veľkej komory z 19. decembra 2017) sa týkal smrti manžela sťažovateľky, ku ktorej malo dôjsť v dôsledku infekcie, ktorou sa nakazil, keď podstúpil rutinný lekársky zákrok v nemocnici, v spojení s možnými nedbanlivostnými pochybeniami lekárov v priebehu naväzujúcich hospitalizácií. Súd konštatoval, že nedošlo k porušeniu hmotnej časti článku 2 Dohovoru. Ďalej konštatoval, že došlo k porušeniu procesnej časti článku 2. Pokiaľ ide o namietané porušenie hmotnej časti článku 2, Súd poznamenal, že sťažovateľka nenamietala, že by jej manželovi bol odopretý prístup k zdravotnej starostlivosti v situácii, keď sa nachádzal v bezprostrednom ohrození života. Predložené dôkazy nepreukazovali existenciu systémových alebo štrukturálnych nedostatkov v dotknutých zdravotníckych zariadeniach, o ktorých by vnútroštátne orgány vedeli alebo mali vedieť, aby im bolo možné vytknúť neprijatie vhodných preventívnych opatrení. V posudzovanom prípade išlo o smrť v dôsledku namietanej nedbalosti lekárov, ktorí mali pochybiť pri stanovení diagnózy a voľbe liečby. Zodpovednosť štátu za porušenie pozitívnych povinností však v takýchto prípadoch možno konštatovať len pokiaľ by sa preukázalo, že si nespĺnil povinnosť nastaviť účinný právny rámec, ktorý by zdravotnícke zariadenia prinútil prijatť vhodné opatrenia na ochranu životov ich pacientov, avšak sťažovateľka na takéto nedostatky nepoukazovala a ani Súd ich nezistil. Čo sa týka procesnej časti článku 2 Dohovoru, Súd poznamenal, že žiadne z konaní, ktoré sťažovateľka postupne iniciovala (o správnej žalobe na náhradu škody proti nemocniciam, disciplinárne konanie proti lekárom a trestné konanie) nebolo skončené v primeranej lehote. Súd tiež zdôraznil, že v prípadoch, keď k úmrtiu došlo údajne v dôsledku viacerých po sebe idúcich udalostí, sú vnútroštátne orgány povinné vec dôkladne posúdiť v celku. V posudzovanom prípade sa však vnútroštátne orgány nezaoberali tým, ako jednotlivé udalosti mohli vzájomne súvisieť. Súd preto dospel k záveru, že vnútroštátne konania ako celok neposkytli sťažovateľke adekvátnu a včasnú reakciu na smrť jej manžela.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2, 3 a 8 Dohovoru - príklady

V prípade *Semache proti Francúzsku* (rozsudok z 21. júna 2018) sťažovateľka namietala porušenie článku 2 v súvislosti s úmrtím jej 69-ročného otca, ktorý bol zadržaný v stave silnej opitosti. K úmrtiu došlo po zákroku policajtov v aute počas prevozu na policajnú stanicu, ktorý zahŕňal aj nebezpečnú znehybujúcu techniku. Súd konštatoval, že došlo k porušeniu hmotnej časti článku 2 Dohovoru. Na druhej strane konštatoval, že nedošlo k porušeniu procesnej časti článku 2. Čo sa týka hmotnoprávneho aspektu, Súd považoval niekoľkokomínútové znehynbenie sťažovateľkinho otca policajtmi za primerané, pretože fyzicky vzdoroval v uzavretom priestore vozidla v tesnej blízkosti vodiča a teda ohrozoval seba, ostatných cestujúcich a účastníkov dopravnej premávky a situáciu nebolo možné riešiť privolaním posily. Keďže úmrtie nastalo až niekoľko hodín po použití znehybujúcej techniky, ktorá je spojená s rizikom smrti a nebolo možné spoľahlivo určiť, či medzi touto technikou a úmrtím existovala priama príčinná súvislosť, Súd skúmal, či v dobe, keď bol otec sťažovateľky pod kontrolou policajtov na policajnej stanici, boli prijaté všetky opatrenia nevyhnutné na ochranu jeho života. Poznamenal, že policajti museli vedieť o stave, v akom sa otec sťažovateľky nachádzal. Vzhľadom na jeho vek, opitnosť, zvracanie, problém udržať sa na nohách a skutočnosť, že bol podrobený hrubému zaobchádzaniu pri zatýkaní a vyťahovaní z vozidla a nebezpečnej technike znehynbenia, išlo o stav slabosti, ktorý zosilňuje povinnosť ostražitosť, ktorú majú štátne orgány vo vzťahu k osobám pozbaveným slobody. Napriek uvedenému po príchode na policajnú stanicu bol otec sťažovateľky ponechaný na zemi ležiac vo vlastných zvratkoch a spútaný, bez zdravotnej kontroly a ošetrovania počas hodiny a štvrt, vrátane 45 minútového čakania na odchod policajného vozidla, ktorého odviezlo do nemocnice. Ďalej Súd poukázal na to, že vláda nepreukázala dodržanie služobného postupu, a to že policajti zabezpečili ležiaceho v bezpečnej polohe na boku a dohliadali naňho. Štát preto neododržal pozitívne záväzky prijatť nevyhnutné opatrenia na ochranu života. Pokiaľ ide o procesnú časť článku 2 Dohovoru, Súd konštatoval, že vyšetrovanie sa začalo okamžite, viedol ho nezávislý sudca, pozostalí mali prístup k spisu a mohli podávať podnety. Vyšetrovanie zahŕňalo dve pitvy, znalecké skúmanie, výsluch svedkov, spis obsahoval záznam zo služobnej vysielačky a fotografie z videozáznamu z policajnej stanice, ktoré zachytávali obraz zo záznamu približne každé 3 sekundy. Pokiaľ sudca nevykonal niektoré z navrhovaných dôkazov, svoj postup odôvodnil. Súd vyšetrovaniu vytkol iba niekoľko zdržaní v neskoršom štádiu trestného konania a neuskutočnenie rekonštrukcie činu, čo však nepostačovalo k spochybneniu účinnosti vyšetrovania ako celku.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2, 3 a 8 Dohovoru - príklady

Prípade **Boukrourou a ďalší proti Francúzsku** (rozsudok zo 16. novembra 2017) sa týkal úmrtia duševne chorej osoby M. B. pri policajnom zásahu, ku ktorému došlo z dôvodu, že v lekárni verbálne zaútočil na zamestnancov a rozhadzoval krabice s liekmi. Lekárske posudky vypracované počas trestného konania proti neznámemu páchatelovi dospeli k záveru, že smrť M. B. nebola spôsobená zraneniami ani udusením, ale zlyhaním srdca a trestné stíhanie bolo odložené. Súd konštatoval, že nedošlo k porušeniu článku 2 Dohovoru. Ďalej konštatoval, že došlo k porušeniu článku 3 Dohovoru. Pokiaľ ide o namietané porušenie článku 2 Dohovoru, Súd poznamenal, že použitie sily samo osebe nebolo príčinou smrti, ale nie je možné vylúčiť, že mohlo vyvolať alebo urýchliť smrť, preto môže existovať určitá príčinná súvislosť medzi použitím sily zo strany polície a smrťou M. B., avšak tento dôsledok nebol za daných okolností predvídateľný, pretože policajti nemali o jeho srdcovej vade žiadnu vedomosť. Keďže policajti už 5 minút po príchode privolali rýchlu záchrannú službu, ktorá za krátky čas poskytla M. B. prvú pomoc, vnútroštátne orgány dodržali pozitívny záväzok chrániť život zadržanej osoby, ktorá sa nachádza v stave odkázanosti na štátne orgány. Čo sa týka porušenia článku 3 Dohovoru, Súd poukázal na skutočnosť, že aj keď bol M. B. počas návštevy lekárne rozrušený, neskôr si sadol na stoličku a v čase príchodu polície nebol podľa žiadneho zo svedkov obzvlášť nepokojný. Jeho násilné vyvedenie z lekárne preto nebolo nevyhnutným zásahom pre zvládnutie osoby, ktorá by predstavovala ohrozenie života alebo zdravia iných alebo samej seba. Jeden z policajtov pri spútaní použil dve rany pästou do hrudníka, čo podľa Súdu zvýšilo rozrušenie a odpor M. B., ktorý sa ako duševne chorá osoba nachádzal v stave zvýšenej zraniteľnosti, preto ani údery pästou nemožno vyhodnotiť ako nevyhnutné. V policajnom aute bol sťažovateľ zvalený na brucho a prisadnutý na troch rôznych častiach tela, čo francúzske orgány hodnotili ako neobvyklé. Podľa Súdu toto konanie nebolo motivované zámerom polície ponižovať M. B., ani mu spôsobiť bolesť, ale ako naznačovala správa francúzskeho ombudsmana, bolo dôsledkom nedostatku náležitej prípravy, školenia, skúseností alebo vybavenia policajtov. Súd dospel k záveru, že použitie sily voči zraniteľnej osobe, ktoré bolo intenzívne, opakované a vo výsledku neúčinné, predstavovalo zásah do ľudskej dôstojnosti.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2, 3 a 8 Dohovoru - príklady

V prípade **D.L. proti Rakúsku** (rozsudok z 7. 12. 2017) sťažovateľ namietal, že jeho vydaním do Kosova by bol vystavený zlému zaobchádzaniu a ohrozeniu života, vzhľadom na zlé podmienky vo väzniciach a hroziacu krvnú pomstu. Súd konštatoval, že v prípade sťažovateľa nebolo relevantné, že Kosovo je považované za bezpečnú krajinu a že toto označenie vydávajúcí štát nezabavuje povinnosti posúdiť riziká v individuálnom prípade. Otázka prípustnosti vydania sťažovateľa bola predmetom troch rôznych konaní, pričom v prvom konaní sa vnútroštátne sudy komplexne zaoberali otázkou, či sťažovateľovi hrozí nebezpečenstvo krvnej pomsty. Podľa Súdu vnútroštátne sudy riadne preskúmali všetky tvrdenia sťažovateľa a dôkladne odôvodnili, prečo považovali vydanie za prípustné. Súd nepovažoval za odôvodnenú námietku sťažovateľa, že sa môže stať obeťou krvnej pomsty zo strany klanu jeho švagra. Hoci sa tento fenomén v Kosove stále vyskytuje, sťažovateľ bude pod celodenným dozorom väzenského personálu, pričom zo správ o situácii v Kosove nevyplývala korupcia vo väzenskom systéme, ktorá by umožňovala osobám zvonku vykonávať vplyv vo vnútri väznice a nie sú správy o tom, že by niektorý z členov klanu jeho švagra bol držaný v kosovskom väzení. Navyše kosovské orgány preukázali, že sú schopné reagovať na hrozby, ktorým je vystavený, keďže sťažovateľov švagar bol odsúdený za nebezpečné vyhrážanie sťažovateľovi a jeho sestre. Pokiaľ ide o podmienky vo väzení v Kosove, Súd uviedol, že podľa správy Európskeho výboru pre zabránenie mučenia a iného neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania z roku 2015 sa miera násilia medzi väzňami znížila a väzenské zariadenia s nedostatočnými materiálными podmienkami sú postupne nahrádzané novými. Z dostupných informácií nevyplývalo, že by v Kosove dochádzalo k systematickému a rozšírenému násiliu dozorcov voči väzňom. Sťažovateľ nepreukázal, že by existovali závažné dôvody, na základe ktorých by sa Súd domnieval, že by vydaním bol vystavený skutočnému nebezpečenstvu zaobchádzania v rozpore s článkom 2 a 3, preto by jeho vydaním do Kosova nedošlo k porušeniu článku 2 a 3 Dohovoru.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2, 3 a 8 Dohovoru - príklady

V prípade **A. proti Švajčiarsku** (rozsudok z 19. decembra 2017) sťažovateľ namietal, že jeho vyhostením do Iránu by došlo k porušeniu článkov 2 a 3 Dohovoru, poukazujúc najmä na svoj prestup na kresťanstvo. Súd nepovažoval všeobecnú situáciu v Iráne z ľudsko-právneho pohľadu za natoľko nebezpečnú, aby sama osebe predstavovala prekážku vyhostenia. Podľa názoru Súdu vnútroštátne orgány posúdili, najmä či prestup na kresťanskú vieru môže pri vyhostení do Iránu vystaviť sťažovateľa skutočnému riziku porušenia článku 2 a 3 Dohovoru. Napriek určitým pochybnostiam o vierohodnosti tvrdení sťažovateľa svoje zamietavé rozhodnutie odôvodnili tým, že osoby, ktoré sa obrátili na kresťanskú vieru by boli vystavené riziku zlého zaobchádzania iba za predpokladu, že by svoju vieru prejavovali spôsobom, ktorý by tamojšie úrady vnímali ako hrozbu, a to v prípade určitej miery verejnej exponovanosti, čo nebol prípad sťažovateľa. Súd poukázal na to, že vnútroštátne orgány sťažovateľa osobne vypočuli, že jeho záležitosť bola preskúmaná na dvoch stupňoch konania a že neexistuje náznak, že by v konaní došlo k vadám. Súd poznamenal, že mu neboli predložené žiadne nové dôkazy alebo argumenty na to, aby posúdenie vnútroštátnych orgánov považoval za neadekvátne, preto vyhostenie sťažovateľa do Iránu by nepredstavovalo porušenie článkov 2 a 3 Dohovoru.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2, 3 a 8 Dohovoru - príklady

Prípad **N. proti Švédsku** (rozsudok z 20. júla 2010) sa týkal sťažovateľky afganskej štátnej príslušnosti, ktorá prišla do Švédska s manželom. Ich žiadosť o azyl bola niekoľkokrát zamietnutá. Medzitým sa sťažovateľka odlúčila od manžela a podala návrh na rozvod, ktorý bol súdmi zamietnutý pre nedostatok právomoci, kým nemala sťažovateľka legálny trvalý pobyt vo Švédsku. Medzičasom sťažovateľka neúspešne žiadala Švédsku migračnú radu, aby zastavila jej deportáciu s odvolaním sa na skutočnosť, že v Afganistane jej hrozí trest smrti, nakoľko sa dopustila cudzoložstva tým, že nadviazala vzťah so Švédcom. Súd konštatoval, že deportácia sťažovateľky do Afganistanu by predstavovala porušenie článku 3, keďže s prihliadnutím na osobitné okolnosti prípadu existujú závažné dôvody domnievať sa, že by čelila rôznym rizikám odvety zo strany svojho manžela, jeho rodiny, jej vlastnej rodiny a afganskej spoločnosti. Poznamenal, že skutočnosť, že sa sťažovateľka chcela rozviesť s manželom, môže mať pre ňu život ohrozujúce následky. Šiitsky zákon o osobnom stave z apríla 2009, ktorý sa uplatňuje v Afganistane, v podstate zaväzoval ženy, aby plnili sexuálne požiadavky manželov a aby neopúšťali domov bez povolenia. Správy ďalej ukázali, že približne 80% afganských žien bolo zasiahnutých domácim násilím. Afganské orgány považovali takéto správanie za súladné so zákonom, preto ho súdne nestíhali. Napokon, ak sa žena chce dostať na políciu alebo súd, musí prekonať verejnú potupu, ktorá postihne ženy, ktoré opustia domov bez mužského sprievodu. Všeobecné riziko naznačené štatistikami a medzinárodnými správami nie je možné ignorovať.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2, 3 a 8 Dohovoru - príklady

- Prípád *M. C. proti Bulharsku* sa týkal namietaného porušenia pozitívneho záväzku štátu chrániť telesnú integritu a súkromný život jednotlivcov a zaistiť účinné prostriedky nápravy. Sťažovateľka pred Súdom namietala, že bola dvakrát znásilnená (31. júla 1995 a 1. augusta 1995), avšak bulharské právo neposkytuje účinnú ochranu proti znásilneniu a sexuálnemu zneužívaniu, pretože stíhané sú iba prípady, keď sa obeť aktívne bráni, a že bulharské orgány náležite nevyšetřili udalosti z 31. júla 1995 a 1. augusta 1995. Súd skonštatoval, že § 152 ods. 1 TZ (toto ustanovenie definuje znásilnenie ako pohlavný styk so ženou (1) nespôsobilou sa brániť, ak nedala k tomu súhlas; (2) bola prinútená silou alebo hrozbou; (3) ktorá bola uvedená do stavu bezbrannosti páchateľom) sa nezmieňuje o požiadavku fyzického odporu obeť a definuje znásilnenie spôsobom, ktorý sa výrazne nelíši od ustanovení v ostatných členských štátoch. Rozhodujúcim však je zmysel daný výrazom ako „sila“, „hrozba“ alebo ďalším pojmom používaným v právnych definíciách. V prerokovávanom prípade pri absencii judikatúry výslovne sa zaoberajúcej otázkou, či každý sexuálny akt vykonaný bez súhlasu obeť je trestný podľa bulharského práva, je ťažké spoľahlivo dospieť k všeobecným záverom v tomto ohľade. Súd tiež uviedol, že nepotrebuje získať definitívne odpovede o praxi bulharských orgánov v prípadoch znásilnenia vo všeobecnosti a že na účely prerokovávaného prípadu stačí zistiť, že tvrdenie sťažovateľky o reštriktívnej praxi je založené na odôvodnených argumentoch a vláda ho nevyvrátila. Pri skúmaní konkrétnych okolností prípadu Súd skonštatoval, že v priebehu vyšetrovania bolo vypočutých množstvo svedkov a boli vypracované psychologické a psychiatrické posudky. Uznal, že bulharské orgány čelili ťažkej úlohe, pretože boli konfrontované s dvoma protikladnými verziami udalostí a malým množstvom priamych dôkazov. Na druhej strane však Súd dospel k názoru, že orgány nevyužili všetky možnosti na zistenie skutkových okolností a nedostatočne posúdili dôveryhodnosť vzájomne si odporujúcich výpovedí. Je významné, že dôvodom pre takýto postup bol očividne názor vyšetrovateľa a prokurátora, že to, čo sa udialo, bolo „znásilnenie na schôdzke“, kde chýbali priame dôkazy znásilnenia ako je násilie, odpor alebo volanie o pomoc. Okrem toho prokuratúra nevyužila možnosť, že sťažovateľka nemusela súhlasiť, ale prijala názor, že pri absencii dôkazov o odpore nie je možné skonštatovať, že páchateľia boli uzročení s tým, že sťažovateľka nesúhlasí. Súd bol toho názoru, že v praxi môže byť niekedy ťažšie preukázať nesúhlas pri absencii „priameho“ dôkazu, ako sú stopy po násilí alebo priami svedkovia.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2, 3 a 8 Dohovoru - príklady

Štátne orgány však musia skúmať všetky skutočnosti a rozhodnúť na základe zhodnotenia všetkých okolností prípadu. Vyšetrovanie a jeho závery sa musia zamerať na otázku nesúhlasu. To sa v prerokovávanom prípade nestalo. Súd skonštatoval, že prístup štátnych orgánov bol reštriktívny a prakticky povyšoval „kladenie odporu“ pri znásilnení do pozície definujúceho prvku skutkovej podstaty trestného činu. Kritizoval aj to, že sa málo zaoberali skutočnou zraniteľnosťou mladých ľudí a osobitnými psychologickými faktormi, ktoré sa vyskytujú v prípadoch znásilnenia mladistvých. Pri vyšetrovaní tiež došlo k značným prietahom. Súd bez toho, aby sa vyjadroval k otázke viny P. a A., dospel k záveru, že účinnosť vyšetrovania a najmä prístup vyšetrovateľov a prokurátorov k prípadu nespĺňa požiadavky obsiahnuté v pozitívnom záväzku štátu – z hľadiska relevantných moderných štandardov v porovnávacom a medzinárodnom práve – t.j. zaviesť a účinne aplikovať systém trestného práva trestajúci všetky formy znásilnenia a sexuálneho zneužívania. K argumentu vlády, že vnútroštátny systém poskytol možnosť podania občianskoprávnej žaloby o náhradu škody voči páchateľom, Súd uviedol, že toto tvrdenie je nepodstatné a zdôraznil, že účinná ochrana pred znásilnením a sexuálnym zneužívaním vyžaduje opatrenia trestnoprávnej povahy. Na základe uvedeného dospel k záveru, že došlo k porušeniu pozitívneho záväzku obsiahnutého v článkoch 3 a 8 Dohovoru.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2, 3 a 8 Dohovoru - príklady

- V prípade **E. M. proti Rumunsku** (rozsudok z 30. októbra 2012) sťažovateľka namietala, že vyšetrovanie jej trestného oznámenia vo veci domáceho násillia spáchaného v prítomnosti jej dcéry (ktorá mala v tom čase jeden a pol roka) nebolo účinné. Rumunské súdy zamietli sťažnosť sťažovateľky z toho dôvodu, že jej tvrdenia o násilnom správaní manžela voči nej sa nepodarilo preukázať. Súd skonštatoval porušenie článku 3 Dohovoru v jeho procesnej časti, pretože spôsob, akým bolo vyšetrovanie vedené, neposkytoval sťažovateľke účinnú ochranu tak, ako to vyžaduje článok 3. Najmä uviedol, že sťažovateľka už pri podaní prvého trestného oznámenia požiadala o asistenciu a ochranu pre seba aj pre svoju dcéru voči agresívnemu správaniu jej manžela. Napriek tomu, že zákonný rámec umožňoval uskutočnenie spolupráce medzi rôznymi orgánmi a vykonanie mimosúdnych opatrení vo vzťahu k domácejmu násilliu, a aj napriek tomu, že sťažovateľka podložila svoje tvrdenia lekáorskými správami, nezdalo sa, že by rumunské orgány vykonali nejaké opatrenia za účelom prešetrenia jej tvrdení.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2, 3 a 8 Dohovoru - príklady

- V prípade **Bevacqua a S. proti Bulharsku** (rozsudok z 12. júna 2008) prvá sťažovateľka, ktorá tvrdila, že bola pravidelne bitá svojím manželom, ho opustila a podala žiadosť o rozvod, pričom zobrala so sebou aj svojho trojročného syna (druhý sťažovateľ). Akokoľvek, jej manžel ju bil naďalej. Strávila štyri dni v centre pre týrané ženy so svojím synom, avšak bolo jej povedané, že môže byť stíhaná za únos dieťaťa a môže to viesť k rozhodnutiu súdu o striedavej starostlivosti. Podanie trestného oznámenia vyprovokovalo ďalšie násillie. Jej žiadosť o vydanie predbežného opatrenia týkajúceho sa zverenia syna do jej starostlivosti nebola posúdená prioritne a syn jej bol zverený až keď boli rozvedení o viac ako rok neskôr. Nasledujúci rok bola zbitá svojím bývalým manželom a jej žiadosti o jeho trestné stíhanie boli odmietnuté z toho dôvodu, že ide o „súkromnú vec“ ktorá vyžadovala súkromné trestné stíhanie. Súd konštatoval porušenie článku 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života), berúc pri tom do úvahy účinok zlyhania súdov pri vydávaní predbežného opatrenia, ktoré sa sťažovateľky a jej syna dotklo veľmi negatívne, a zároveň nevykonanie dostatočných opatrení vnútroštátnymi orgánmi, ktorými by reagovali na správanie bývalého manžela prvej sťažovateľky. Podľa názoru Súdu, toto nekonanie v prípade sťažovateľov predstavovalo porušenie pozitívneho záväzku štátu podľa článku 8 Dohovoru. Súd najmä zdôraznil, že posúdenie záležitosti ako „súkromnej veci“ bolo nezlučiteľné so záväzkom štátnych orgánov ochrániť rodinný život sťažovateľov.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2, 3 a 8 Dohovoru - príklady

- V prípade *Eremia a ďalší proti Moldavsku* (rozsudok z 28. mája 2013) sa prvá sťažovateľka a jej dve dcéry sťažovali na to, že moldavské orgány ich neochránili pred násilným a zneužívajúcim správaním ich manžela a otca, ktorý bol policajtom. Súd skonštatoval, že bol porušený článok 3 Dohovoru vo vzťahu k prvej sťažovateľke v tom, že napriek tomu, že vnútroštátne orgány vedeli o zneužívaní, nevykonali účinné opatrenia voči jej manželovi a neochránili ju pred ďalším domácim násilím. Ďalej konštatoval porušenie článku 8 Dohovoru vo vzťahu k jej dcéram, pričom zobral do úvahy skutočnosť, že napriek negatívnemu psychologickému účinku ich svedectva každodenného násillia voči ich matke, neboli vykonané žiadne, alebo iba minimálne opatrenia na to, aby sa takéto správanie neopakovalo. Nakoniec, Súd konštatoval aj porušenie článku 14 Dohovoru v spojení s článkom 3 Dohovoru vo vzťahu k prvej sťažovateľke, zistiť, že konanie vnútroštátnych orgánov nebolo iba obvyčajným zlyhaním pri prešetrovaní násillia voči nej, ale tým, že bolo opakovane prehliadané odrážalo diskriminačný prístup voči prvej sťažovateľke ako žene. V tomto ohľade Súd uviedol, že závery osobitného spravodajcu OSN týkajúce sa násillia na ženách ako aj dôvodov a následkov tohto násillia, iba podporili dojem, že moldavské orgány plne nedocenili závažnosť a rozsah problému domáceho násillia v Moldavsku a jeho diskriminačný účinok na ženy.

Pozitívne záväzky štátu vyplývajúce z článku 2, 3 a 8 Dohovoru - príklady

Ďalšie príklady môžete nájsť v slovenskom preklade na:

<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=press/factsheets/slovak&c=#>

Špecifiká vyšetrovania sexuálnych trestných činov

- **Práva obhajoby v. záujmy poškodených trestnými činmi sexuálneho zneužívania:**
  - Ak je obeťou dieťa, je potrebné prijať osobitné opatrenia na jeho ochranu v trestnom konaní a preto je možné použiť v konaní pred súdom ako dôkaz aj výpovede z prípravného konania. Aby však nedošlo k porušeniu práv obhajoby je potrebné aby jej už v tomto štádiu konania bolo umožnené položiť poškodenému trestným činom otázky – stačí aj nepriamo (napr. prostredníctvom vyšetrovateľa, či psychológa).
  - *S. N. proti Švédsku* (rozsudok z 2. júla 2002)
  - *Eduardo González Nájera proti Španielsku* (rozhodnutie z 11. februára 2014)
  - *P. S. proti Nemecku* (rozsudok z 2. júla 2002)
  - *Vronchenko proti Estónsku* (rozsudok z 18. júla 2013)

Špecifiká vyšetrovania sexuálnych trestných činov

- Vo veci *S. N. proti Švédsku* (rozsudok z 2. júla 2002) bol sťažovateľ odsúdený za pohlavné zneužívanie 10-ročného chlapca. Výsluch poškodeného uskutočnený políciou bol zachytený na video. Na žiadosť obhajcu bol neplnoletý chlapec znovu vypočutý v neprítomnosti obhajcu, ktorý však mal možnosť formulovať otázky, ktoré boli svedkovi položené. Tento výsluch bol zachytený na magnetofón. Počas hlavného pojednávania bolo premietnuté video a prečítaný prepis druhého výsluchu. Boli to jediné dôkazy viny. Výpovede matky a učiteľky sa týkali iba zmien osobnosti neplnoletého. **Súd nezistil porušenie článku 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru. Obhajca nežiadal, aby bol prítomný pri druhom výsluchu neplnoletého, a preto nedošlo pri tomto výsluchu k porušeniu práv obhajoby.** Podľa Súdu článok 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru nemožno interpretovať tak, že v každom prípade sa vyžaduje, aby položil otázky svedkovi priamo obvinený alebo obhajca. Za daných okolností postačovalo vykonanie dôkazu audiovizuálnym záznamom a čítaním prepisu magnetofónového záznamu. Obhajoba mala dostatočnú možnosť vyjadriť sa k týmto dôkazom a sponchybňovať vierohodnosť neplnoletého.

Špecifiká vyšetrovania sexuálnych trestných činov

- Vo veci *Eduardo González Nájera proti Španielsku* (rozhodnutie z 11. februára 2014) bol sťažovateľ odsúdený za pohlavné zneužívanie šiestich 5-ročných dievčat počas cvičenia zameraného na psychomotorický rozvoj. Výsluch dievčat v prípravnom konaní bol zachytený videom. Počas hlavného pojednávania bolo premietnuté video, poškodené na pojednávani vypočuté neboli. Ich výpoveď v prípravnom konaní bola jediným priamym dôkazom, na základe ktorého bol sťažovateľ odsúdený. Sťažovateľ v žiadnom štádiu konania nekládol obetiam otázky. **Súd konštatoval, že sťažovateľova sťažnosť podľa článku 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru je zjavne nepodložená.** Uviedol, že sťažovateľ nepožadoval, aby boli obe vypočuté na pojednávani a nepožadoval ani ich výsluch prostredníctvom súdu alebo odborníkov. Sťažovateľ napadol iba prípustnosť výpovedi maloletých ako dôkazu. Vzhľadom na zraniteľnosť obetí podľa názoru Súdu nemožno vnútroštátnym súdom vycítať, že neiniciovali výsluch obetí, keďže žiadna zo strán výsluch na pojednávani nepožadovala. Súd zbral do úvahy, že v prípravnom konaní uskutočnil výsluch forenzný sociálny pracovník a forenzný sociálny psychológ, správa z výsluchu bola doručená sťažovateľovi, ktorý ju v prípravnom štádiu nenapadol a nežiadal ďalšie vyšetrovanie, a že správa expertov, ktorí výsluch uskutočnili, obsahovala detailný záver o dôveryhodnosti obetí. Súd tiež zbral do úvahy, že videonahrávka výsluchu bola premietnutá na pojednávani; že experti, ktorý výsluch uskutočnili, boli na pojednávani vypočúti; že boli ako svedkovia vypočúti aj rodičia obetí a že sťažovateľ mal možnosť predniesť svoju verziu prípadu a poukázať na akúkoľvek nezrovnalosť vo vyjadreniach svedkov.

Špecifiká vyšetrovania sexuálnych trestných činov

- K záveru o porušení článku 6 ods. 1 a 3 písm. d) Dohovoru Súd dospel aj v prípade *Vronchenko proti Estónsku* (rozsudok z 18. júla 2013), v ktorom bol sťažovateľ odsúdený za pohlavné zneužívanie maloletej nevlastnej dcéry. Poškodená bola vypočúť v prípravnom konaní, avšak znalci z odboru psychológie a psychiatrie neodporučali jej výsluch pred súdom (ani výsluch na diaľku). Súd konštatoval, že v prípade sexuálnych trestných činov, špeciálne ak je obetou dieťa, je potrebné prijať osobitné opatrenia na ochranu obetí v trestnom konaní, preto existoval dostatočný dôvod na to, že bol zamietnutý návrh sťažovateľa, aby jeho nevlastná dcéra bola vypočúť na pojednávani. Ďalej Súd konštatoval, že výpoveď obete bola jediným priamym dôkazom a že ostatné osoby vypovedali iba o tom, čo im povedala obeť a vo všeobecnejšej rovine o správaní obete. Nakoniec Súd skúmal, či existovali dostatočné vyvažovacie opatrenia na zabezpečenie práv obhajoby (vrátane silných procesných záruk umožňujúcich spravodlivé a dôkladné posúdenie dôveryhodnosti dôkazov). Obet bola v prípravnom konaní vypočúť trikrát, pričom posledný výsluch bol nahrávaný, keďže vyšetrovacie orgány už rátili s možnosťou, že nebude vypočúť pred súdom. Napriek tomu neurobili žiadne kroky, aby obhajobe umožnili položiť otázky v tomto štádiu konania, napr. umožnením, aby sa na výsluchu zúčastnil advokát sťažovateľa, alebo aby obhajoba mohla položiť otázky nepriamo – prostredníctvom vyšetrovateľa alebo psychológa. Po premietnutí videa z výsluchu poškodenej na hlavnom pojednávani obhajoba požadovala, aby bola obeť vypočúť na pojednávani. Podľa názoru Súdu vnútroštátnym súdom nemožno vycítať, že zamietli výsluch obete na pojednávani, pretože toto rozhodnutie bolo prijaté v najlepšom záujme dieťaťa. Podľa Súdu však bolo preto dôležité, aby **obhajoba dostala možnosť klásť otázky v prípravnom konaní.** Súd konštatoval, že znalci z odboru psychológie a psychiatrie, ktorí vyšetrovali dieťa, neuviedli názor na dôveryhodnosť nahranej výpovede a neboli vypočúti na pojednávani. Ostatné znalecké dokazovania (vrátane DNA a vnútorného vyšetrenia obete) nepriinesli dôkaz proti sťažovateľovi.

Špecifiká vyšetovania sexuálnych trestných činov

- Vo veci *P. S. proti Nemecku* (rozsudok z 2. júla 2002) **Súd zistil porušenie článku 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru**. Sťažovateľ bol odsúdený za pohlavné zneužívanie 8-ročného dievčatka. Súd poškodenú nevypočul s odôvodnením, že výsluch by bol z psychologického hľadiska škodlivý. Odsúdenie založil na výpovedi policajta, ktorý poškodenú vypočul v prípravnom konaní, a na výpovedi matky. Návrh sťažovateľa na psychologické vyšetrenie poškodenej odmietol. Odvolací súd síce vykonal dôkaz na dôveryhodnosť poškodenej psychologickým posudkom, ale zamietol návrh na jej výsluch. Poškodená teda nikdy nebola súdom vypočutá a sťažovateľ nemal nikdy možnosť sledovať jej správanie a reakcie na otázky a preverovať tak jej vierohodnosť. Psychologický posudok bol podaný so značným odstupom od udalosti. Svedectvo poškodenej, tlmočené len tretími osobami, tak nemohlo byť nikdy overené obhajobou, hoci išlo o jediný dôkaz viny.

Situácia v Slovenskej republike

Zákon o obetiach trestných činov

- **úplná transpozícia smernice Rady 2004/80/ES** z 29. apríla 2004 o náhradách obetiam trestnej činnosti (Ú. v. EÚ L 261, 6.8.2004) do právneho poriadku Slovenskej republiky

Predmet zákona

- vymedzenie práv obetí trestných činov,
- rozsah pomoci a podpory, resp. služieb, na ktorých poskytnutie majú obeť právny nárok
- vzťah medzi štátom a subjektmi poskytujúci pomoc obetiam
- poskytovanie peňažnej pomoci, t. j. finančného odškodnenia obetí násilných trestných činov

Situácia v Slovenskej republike

Obzvlášť zraniteľná obeť § 2 ods. 2 písm. c)

1. **dieťa**; dieťaťom sa rozumie osoba mladšia ako osemnásť rokov, a ak nie je vek osoby známy a existuje dôvod domnievať sa, že je dieťaťom, považuje sa za dieťa, až kým sa nepreukáže opak,
2. **osoba staršia ako 75 rokov**,
3. **osoba so zdravotným postihnutím**,
4. obeť trestného činu **obchodovania s ľuďmi**, trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby, trestného činu spáchaného organizovanou skupinou, niektorého z trestných činov proti ľudskej dôstojnosti, niektorého z trestných činov terorizmu alebo trestného činu domáceho násillia,
5. obeť trestného činu spáchaného násillím alebo hrozbou násillia z dôvodu jej pohlavia, sexuálnej orientácie, národnosti, rasovej alebo etnickej príslušnosti, náboženského vyznania alebo viery,
6. obeť iného trestného činu, ktorá je vystavená vyššiemu riziku opakovanej viktimizácie zistenému na základe individuálneho posúdenia obeť a jej osobných vlastností, vzťahu k páchatelovi alebo závislosti od páchatel'a, druhu alebo povahy a okolností spáchania trestného činu,

Situácia v Slovenskej republike

Obet' násillného trestného činu § 2 ods. 2 písm. d)

fyzická osoba, ktorej bola

1. úmyselným násillným trestným činom spôsobená ujma na zdraví; ak táto osoba v dôsledku tohto činu zomrela (ďalej len „zomretý“), obeťou násillného trestného činu je aj pozostalý manžel po zomretom a pozostalé dieťa po zomretom, a ak ich niet, pozostalý rodič po zomretom, a ak ho niet, osoba, ku ktorej mal zomretý vyživovaciu povinnosť, ak odsek 3 neustanovuje inak,
2. spôsobená **morálna škoda trestným činom obchodovania s ľuďmi, znásillnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania**

Situácia v Slovenskej republike

2 ods. 2 písm. f)

Druhotná viktimizácia - ujma, ktorá obeti vznikla v dôsledku konania alebo nekonania orgánu verejnej moci, subjektu poskytujúceho pomoc obetiam, poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, znalca, tlmočníka, obhajcu alebo oznamovacích prostriedkov

2 ods. 2 písm. g)

Opakovaná viktimizácia - ujma, ktorá obeti vznikla v dôsledku pokračujúceho konania páchatel'a, ktoré spočíva v pôsobení na obeť vyhrázaním, zastráňovaním, nátlakom, zneužívaním moci nad obeťou, pomstnením sa alebo inou formou s cieľom pôsobiť na fyzickú integritu obeť alebo psychickú integritu obeť

Situácia v Slovenskej republike

§ 3 Základné zásady ochrany a podpory obetí

(1) Každá osoba, ktorá tvrdí, že je obeťou, sa považuje za obeť, kým sa nepreukáže opak, alebo ak nejde o zjavné zneužitie postavenia obeť podľa tohto zákona, a to bez ohľadu na to, či bol páchatel' trestného činu zistený, trestne stíhaný alebo odsúdený.

(2) Práva priznané obeť týmto zákonom sa uplatňujú **bez diskriminácie** založenej na pohlaví, náboženskom vyznaní alebo viere, rase, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotnom stave, veku, sexuálnej orientácii, rodinnom stave, farbe pleti, jazyku, politickom alebo inom zmýšľaní, národnom alebo sociálnom pôvode, majetku alebo inom postavení.

(3) Subjekty podľa § 2 ods. 1 písm. k) sú povinné správať sa k obeť **ohľaduplne, profesionálne, s rešpektom a podľa možnosti jej vychádzať v ústrety, pritom prihliadajú na jej vek, pohlavie, zdravotný stav vrátane psychického stavu a rozumovú vyspelosť tak, aby nedochádzalo k druhotnej viktimizácii alebo opakovanej viktimizácii.**

(4) Orgány činné v trestnom konaní, súdy a subjekty poskytujúce pomoc obetiam sú **povinné informovať obeť o jej právach jednoduchým a pre ňu zrozumiteľným spôsobom.** Osobitne prihliadajú na ťažkosti pri porozumení alebo komunikácii vyplývajúce z určitého druhu zdravotného postihnutia, znalosti jazyka, ako aj na obmedzenú schopnosť obeť vyjadrovať sa.

Situácia v Slovenskej republike

(5) Orgány činné v trestnom konaní a sudy sú **povinné umožniť obeti uplatnenie jej práv** podľa tohto zákona a osobitného predpisu²⁾ a v prípade odôvodnenej potreby, najmä v záujme zabezpečenia práva a ochrany obete, spolupracujú so subjektmi poskytujúcimi pomoc obetiam.

(6) Obeť má v trestnom konaní postavenie oznamovateľa trestného činu, poškodeného alebo svedka a patria jej práva a povinnosti upravené v Trestnom poriadku súvisiace s uvedeným postavením.

(7) Orgán činný v trestnom konaní, súd a subjekt poskytujúci pomoc obetiam uskutočňujú s ohľadom na závažnosť spáchaného trestného činu **individuálne posúdenie obete tak, aby sa zistilo, či ide o obzvlášť zraniteľnú obeť na účely zabránenia opakovanej viktimizácii.**

(8) Orgány činné v trestnom konaní, sudy a subjekty poskytujúce pomoc obetiam sú **povinné v prípade obzvlášť zraniteľnej obete, ktorou je dieťa, prihliadať na najlepší záujem dieťaťa.**³⁾

Situácia v Slovenskej republike

§ 4 Právo na informácie

§ 5 Právo na poskytnutie odbornej pomoci

(1) Subjekty poskytujúce pomoc obetiam poskytujú alebo zabezpečujú odbornú pomoc obetiam za podmienok ustanovených týmto zákonom alebo osobitným predpisom.⁵⁾

(2) Formy odbornej pomoci sú všeobecná odborná pomoc obeti a špecializovaná odborná pomoc obzvlášť zraniteľnej obeti.

(3) Všeobecná odborná pomoc obeti je odborná činnosť a poskytovanie služieb, ktorými sa rozumie

a) poskytnutie a náležité vysvetlenie informácií podľa § 4 ods. 2 a 5,

b) právna pomoc na uplatnenie práv obete, ktoré jej patria podľa tohto zákona,

c) právna pomoc na uplatnenie práv obete, ktorá má postavenie poškodeného alebo svedka v trestnom konaní,

d) psychologická pomoc,

e) poradenstvo týkajúce sa rizika a predchádzania opakovanej viktimizácii.

(4) Špecializovaná odborná pomoc obzvlášť zraniteľnej obeti je cieleňá a integrovaná odborná činnosť a poskytovanie služieb, ktorými sa rozumie

a) poskytovanie všeobecnej odbornej pomoci,

b) poskytnutie krízovej psychologickej intervencie,

c) vyhodnotenie hrozby nebezpečenstva ohrozenia života alebo zdravia,

d) sprostredkovanie poskytovania sociálnych služieb v zariadení núdzového bývania a špecializovaného sociálneho poradenstva,⁶⁾ ak život alebo zdravie obzvlášť zraniteľnej obete je bezprostredne ohrozené.

(5) Obeť má právo na poskytnutie odbornej pomoci v súlade so svojimi osobitnými potrebami a v rozsahu primeranom ujme spôsobenej trestným činom.

(6) Právo na poskytnutie odbornej pomoci sa obeti zaručuje bez ohľadu na podanie trestného oznámenia alebo jej aktívnu účasť v trestnom konaní.

Situácia v Slovenskej republike

§ 6 Podmienky poskytnutia odbornej pomoci

§ 7 Právna pomoc

(1) Právnu pomocou sa rozumie poskytovanie právnych informácií a právne zastupovanie obeť v trestnom konaní a v civilnom procese, ak si obeť uplatnila nárok na náhradu škody v trestnom konaní a o jej nároku nebolo rozhodnuté.

(2) Právnu pomoc poskytuje obetiam Centrum právnej pomoci za podmienok a v rozsahu ustanovenom v osobitnom predpise,⁹⁾ subjekt poskytujúci pomoc obetiam a advokát za podmienok a v rozsahu ustanovenom podľa Trestného poriadku.

Situácia v Slovenskej republike

§ 8 Právo na ochranu pred druhotnou viktimizáciou alebo opakovanou viktimizáciou

- (1) Obeť má právo na ochranu pred druhotnou viktimizáciou alebo opakovanou viktimizáciou.
- (2) **Orgán činný v trestnom konaní, súd a subjekt poskytujúci pomoc obetiam postupuje tak, aby jeho činnosť nespôsobovala obeť druhotnú viktimizáciu a prijíma účinné opatrenia, ktoré majú zabrániť opakovanej viktimizácii.** Na tento účel orgán činný v trestnom konaní a súd používa vhodne prispôsobené úradné miestnosti, ak to ich priestorové možnosti umožňujú.
- (3) V záujme ochrany obeť pred druhotnou viktimizáciou možno lekárske vyšetrenie prikázať v nevyhnutnej miere a len vtedy, ak je to potrebné na účely trestného konania.
- (4) V záujme ochrany obeť pred opakovanou viktimizáciou alebo hroziacim nebezpečenstvom je príslušný orgán oprávnený rozhodnúť o uložení osobitných opatrení podľa osobitného predpisu.⁹⁾

§ 9 Právo na odškodnenie

Obeť násilného trestného činu má za podmienok a v rozsahu ustanovenom týmto zákonom právo na odškodnenie, ktoré jej poskytne štát.

Situácia v Slovenskej republike

Zmeny v Trestnom poriadku

Najnovšie označené fialovou farbou, účinné od 1.1. 2019

§ 2 ods. 21

Orgány činné v trestnom konaní a súd sú povinné v priebehu celého trestného konania umožniť poškodenému plné uplatnenie jeho práv, o ktorých ho treba riadne, vhodným spôsobom a zrozumiteľne poučiť. Trestné konanie sa musí viesť s potrebnou ohľaduplnosťou k poškodenému. Treba zohľadniť jeho osobnú situáciu a okamžité potreby, vek, pohlavie, prípadné zdravotné postihnutie a jeho vyspelosť a zároveň plne rešpektovať jeho fyzickú, mentálnu a morálnu integritu. Ustanovenia osobitného zákona o právach obetí trestných činov tým nie sú dotknuté.

§ 30a Psychológ

V prípadoch ustanovených týmto zákonom sa na vykonanie úkonu priberie psychológ. Psychológ má právo na náhradu nevyhnutných výdavkov a ušlej mzdy alebo iného preukázateľného ušlého príjmu. Nárok zaniká, ak ho psychológ neuplatní do troch dní po svojej prítomnosti na úkone alebo po tom, čo mu bolo oznámené, že k úkonu nedôjde; na to musí byť psychológ upozornený; ak bol psychológ pribraný na vykonanie úkonu v čase, za ktorý mu nepatrí náhrada mzdy alebo iný preukázateľný príjem, má právo na odmenu, ktorej výšku ustanoví všeobecne záväzný právny predpis vydaný ministerstvom spravodlivosti.

Situácia v Slovenskej republike

§ 46 ods. 8

Poškodený, ktorému **hrozí nebezpečenstvo v súvislosti s pobytom obvineného alebo odsúdeného na slobode**, má právo požiadať o poskytnutie informácie o

- prepustení alebo úteku obvineného z väzby,
- prepustení alebo úteku odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody,
- prerušení výkonu trestu odňatia slobody,
- prepustení alebo úteku odsúdeného z výkonu ochranného liečenia zo zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti,
- zmene formy výkonu ochranného liečenia z ústavného liečenia na ambulantné liečenie, alebo
- prepustení alebo úteku odsúdeného z výkonu detencie.

§ 46 ods. 9

Bez žiadosti poškodeného orgán činný v trestnom konaní alebo súd poskytne poškodenému informácie podľa odseku 8, ak zistí, že poškodenému **hrozí nebezpečenstvo** v súvislosti s pobytom obvineného alebo odsúdeného na slobode. Poškodený môže svoje rozhodnutie o práve byť informovaný o skutočnostiach uvedených v odseku 8 zmeniť; na zmenu rozhodnutia poškodeného sa prihliada.

Situácia v Slovenskej republike

§ 48 odsek 2 znie:

*V prípadoch, v ktorých zákonný zástupca poškodeného nemôže vykonávať svoje práva uvedené v odseku 1, predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie ustanovia na výkon týchto práv poškodenému **opatrovníka z radov advokátov**. Proti uzneseniu o ustanovení opatrovníka a proti uzneseniu, ktorým sudca pre prípravné konanie zamietol návrh prokurátora na ustanovenie opatrovníka, je prípustná sťažnosť.*

Situácia v Slovenskej republike

§ 49

Orgán činný v trestnom konaní a súd je **povinný poškodeného o jeho právach poučiť** podľa tohto zákona a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

§ 82 ods. 1

Ak sudca pre prípravné konanie alebo súd rozhodol podľa **§ 80 alebo § 81**, že sa obvinený ponecháva na slobode alebo že sa z väzby prepúšťa na slobodu, na posilnenie účelu, ktorý by sa inak dosiahol väzbou, môže orgán rozhodujúci o väzbe zároveň uložiť jedno alebo viac primeraných obmedzení alebo povinností, najmä ...

h) **zákaz styku s určitými osobami alebo zákaz úmyselne sa priblížiť k určitej osobe** na vzdialenosť menšiu ako päť metrov

§ 82 Primerané povinnosti a obmedzenia sa doplnil odsekom 6, ktorý znie:

Ak súd uložil primerané obmedzenie podľa odseku 1 písm. h) obvinenému, **ktorý má rozhodnutím súdu vydaným v civilnom procese upravené právo styku s poškodeným, ktorým je osoba mladšia ako 18 rokov**, rozhodnutie súdu vydané v civilnom procese nemožno vykonať počas trvania primeraného obmedzenia podľa odseku 1 písm. h). O uložení primeraného obmedzenia podľa odseku 1 písm. h) sudca pre prípravné konanie alebo súd, informuje ten súd, ktorý vydal rozhodnutie o úprave styku v civilnom procese.

Situácia v Slovenskej republike

§ 125 Konfrontácia sa doplnila o ods. 4 a 5

(4) Použitie ustanovení odsekov 1 a 2 nie je možné, **ak ide o svedka mladšieho ako 18 rokov.**

(5) V trestnom konaní o trestných činoch proti ľudskej dôstojnosti, o trestnom čine týrania blízkej osoby a zverenej osoby alebo o trestnom čine obchodovania s ľuďmi sa ustanovenia odsekov 1 a 2 nepoužijú, **ak ide o svedka, na ktorom bol takýto trestný čin spáchaný.** Ustanovenia odsekov 1 a 2 sa nepoužijú ani v prípade svedka, na ktorom bol spáchaný trestný čin násilím alebo hrozbou násillia, **ak hrozí nebezpečenstvo spôsobenia druhej viktimizácie alebo opakovanej viktimizácie,** najmä s ohľadom na vek, pohlavie, sexuálnu orientáciu, rasu, národnosť, náboženské vyznanie, rozumovú vyspelosť alebo na vzťah k páchatelovi trestného činu alebo závislosti na ňom.

Situácia v Slovenskej republike

§ 134 sa doplnil o ods. 4 a 5

(4) Ak je ako svedok v trestnom konaní vypočúvaná osoba, ktorá je **obzvlášť zraniteľnou obeťou** podľa osobitného zákona, treba vykonať **výsluch ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať;** ustanovenie § 135 ods. 1 tým nie je dotknuté. Výsluch sa vykoná s využitím technických zariadení určených na záznam zvuku a obrazu; ustanovenie § 270 ods. 2 tým nie je dotknuté. Orgán činný v trestnom konaní zabezpečí, aby výsluchy v prípravnom konaní **viedla tá istá osoba,** ak sa tým nenaruší priebeh trestného konania. K výsluchu sa priberie psychológ alebo znalec, ktorý so zreteľom na predmet výsluchu vypočúvanej osoby prispeje k správne mu vedeniu výsluchu; ustanovenie § 135 ods. 1 tým nie je dotknuté.

(4) Ak je ako svedok v trestnom konaní vypočúvaná osoba, ktorá je obzvlášť zraniteľnou obeťou podľa osobitného predpisu, treba vykonať výsluch ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať; ustanovenie § 135 ods. 1 tým nie je dotknuté. Výsluch sa vykoná s využitím technických zariadení určených na záznam zvuku a obrazu alebo s využitím technických zariadení určených na prenos a záznam zvuku a obrazu; ustanovenie § 270 ods. 2 tým nie je dotknuté. Orgán činný v trestnom konaní zabezpečí, aby výsluchy v prípravnom konaní viedla tá istá osoba, ak sa tým nenaruší priebeh trestného konania. **Ak je ako svedok vypočúvaná obzvlášť zraniteľná obeť podľa osobitného predpisu, o veciach, ktorých oživovanie v pamäti by vzhľadom na jej osobné vlastnosti, vzťah k páchatelovi alebo závislosť od páchatela, povahu a okolnosti spáchania trestného činu mohlo nepriaznivo ovplyvniť jej telesnú integritu alebo duševnú integritu alebo vystaviť ju riziku druhej viktimizácie, k výsluchu sa priberie psychológ alebo znalec, ktorý so zreteľom na predmet výsluchu vypočúvanej osoby prispeje k správne mu vedeniu výsluchu; ustanovenie § 135 ods. 1 tým nie je dotknuté.** Pred vypočúťím svedka podľa štvrtej vety orgán činný v trestnom konaní prekonzultuje spôsob vedenia výsluchu so psychológom alebo znalcom, ktorý bude pribrávaný k výsluchu, aby sa zabezpečilo správne vykonanie výsluchu a predišlo sa druhej viktimizácii.

Situácia v Slovenskej republike

(5) Ak je ako svedok v trestnom konaní vedenom pre trestný čin proti ľudskej dôstojnosti, trestný čin obchodovania s ľuďmi alebo trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby vypočúvaná osoba, ktorá je obzvlášť zraniteľnou obeťou podľa osobitného zákona, výsluch v prípravnom konaní **spravidla vedie osoba rovnakého pohlavia ako vypočúvaná osoba, ak tomu nebránia závažné dôvody, ktoré je orgán činný v trestnom konaní povinný uviesť v zápisnici.**

Situácia v Slovenskej republike

§ 135 ods. 1

Ak je ako svedok vypočúvaná osoba mladšia ako 18 rokov o veciach, ktorých oživovanie v pamäti by vzhľadom na jej vek mohlo nepriaznivo ovplyvňovať jej duševný a mravný vývoj, treba výsluch vykonávať obzvlášť ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať. K výsluchu sa priberie psychológ alebo znalec, ktorý so zreteľom na predmet výsluchu a stupeň duševného vývoja vypočúvanej osoby prispeje k správne mu vedeniu výsluchu a zástupca orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ak nie je na výsluchu prítomný opatrovník podľa [§ 48 ods. 2](#). Ak to môže prispieť k správne mu vykonaniu výsluchu, prizve sa k výsluchu aj zákonný zástupca alebo pedagóg. Pred vypočutím svedka podľa prvej vety orgán činný v trestnom konaní **prekonzultuje spôsob vedenia výsluchu so psychológom** alebo znalcom, ktorý bude pribraný k výsluchu, a ak je to potrebné, aj s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, zákonným zástupcom alebo pedagógom tak, aby sa zabezpečilo správne vykonanie výsluchu a predišlo sa druhej viktimizácii.

V § 135 ods. 1 prvá veta znie: Ak je ako svedok vypočúvaná osoba mladšia ako 18 rokov o veciach, ktorých oživovanie v pamäti **by vzhľadom na jej vek, vzťah k páchateľovi alebo závislosť od páchateľa, povahu a okolnosti spáchania trestného činu** mohlo nepriaznivo ovplyvňovať jej duševný a mravný vývoj alebo **vystaviť ju riziku druhej viktimizácie alebo ak ide o trestný čin proti ľudskej dôstojnosti**, treba výsluch vykonávať obzvlášť ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať.

Situácia v Slovenskej republike

§ 135 ods. 3

Ak je ako svedok vypočúvaná osoba mladšia ako 18 rokov a ak ide o trestný čin spáchaný voči blízkej osobe alebo zverenej osobe alebo je zrejmé z okolností prípadu, že opätovná výpoveď osoby mladšej ako 18 rokov môže byť ovplyvnená, alebo je odôvodnený predpoklad, že výsluch by mohol nepriaznivo ovplyvňovať duševný a mravný vývoj osoby mladšej ako 18 rokov, výsluch sa vykoná tak, aby osoba mladšia ako 18 rokov mohla byť v ďalšom konaní vypočutá len výnimočne. Ďalší výsluch osoby mladšej ako 18 rokov sa v prípravnom konaní môže vykonať len so súhlasom jej zákonného zástupcu a v prípadoch podľa [§ 48 ods. 2](#) so súhlasom opatrovníka.

Situácia v Slovenskej republike

§ 139

(1) Svedok, ktorému hrozí nebezpečenstvo v súvislosti s pobytom obvineného alebo odsúdeného na slobode, má právo požiadať o poskytnutie informácie o

- a) prepustení alebo úteku obvineného z väzby,
- b) prepustení alebo úteku odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody,
- c) prerušení výkonu trestu odňatia slobody,
- d) prepustení alebo úteku odsúdeného z výkonu ochranného liečenia zo zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti,
- e) zmene formy výkonu ochranného liečenia z ústavného liečenia na ambulantné liečenie, alebo
- f) prepustení alebo úteku odsúdeného z výkonu detencie.

(2) Bez žiadosti svedka orgán činný v trestnom konaní alebo súd poskytne svedkovi informácie podľa odseku 1, ak zistí, že svedkovi hrozí nebezpečenstvo v súvislosti s pobytom obvineného alebo odsúdeného na slobode.

(3) Svedok sa môže výslovným vyhlásením písomne alebo ústne do zápisnice vzdať práva podľa odseku 1.

Situácia v Slovenskej republike

- **Ochrana dieťaťa nariadením neodkladného opatrenia** (predtým predbežného opatrenia) **v občianskoprávnom konaní** - pokiaľ je údajným páchatelom jeden z rodičov potom zabezpečeníu náležitého vyšetrenia udalostí má byť nápomocný aj občianskoprávny súd, ktorý vydaním neodkladného opatrenia dočasne zamedzí stretávaniu s týmto rodičom. Zamedzí sa tým nielen ďalšiemu sexuálnemu zneužívaniu, telesnému, či emočnému týraniu v rôznych podobách po podaní trestného oznámenia, ale aj manipulácii dieťaťa páchatelom, v takom smere, aby boli zážitky zneužívania v pamäti dieťaťa významovo pozmenené, spochybnené a páchatel „vyvinený“.
- **Ochrana slobody prejavu osôb oznamujúcich trestné činy zneužívania dieťaťa** - „upozornenie na zneužívanie dieťaťa, ktoré bolo *bona fide*, by nemalo byť kvalifikované ako trestný čin“ *Juppala proti Fínsku* (rozsudok z 2. decembra 2008)